

Kriminaliteta v letu 1996

Staš Svetek *

Letna inventura obravnavanih kaznivih dejanj je pokazala, da so kriminalisti in policisti v letu 1996 evidentirali 36.587 (38.178) kaznivih dejanj ali 4,2 % manj kot leto prej. Od tega so uspešno preiskali 23.943 (23.053) oz. 65,4 (60,4) % kaznivih dejanj, zaradi katerih so državnim tožilcem ovadili 31.677 (29.192) osumljencev ali 8,5 % več kot leto prej. Strokovnjaki ocenjujejo, da je upad evidentirane kriminalitete posledica manjše pripravljenosti ljudi za prijavljanje (podajanje predlogov za pregon) lažjih deliktov, dejavnosti čedalje številnejših varnostnih agencij ter boljše tehnične zaščite zgradb in avtomobilov. Nadaljevalo se je spreminjanje strukture obravnavane kriminalitete iz preteklih let. V primerjavi z letom 1995 se je namreč zmanjšalo število najbolj pogostih kaznivih dejanj - drobnih premoženjskih deliktov in vlovov, medtem ko se je precej povečalo število hujših in nevarnejših kaznivih dejanj: poskusov umora, lahkih in hudih telesnih poškodb, ropov, zlorabe mamil, poslovnih goljufij in kaznivih dejanj organizirane kriminalitete.

Kljub statističnemu upadu obravnavane kriminalitete je stopnja ogroženosti s kriminalom porasla. Poleg večjega števila ovadenih osumljencev in nevarnejših kaznivih dejanj to potrjujejo tudi posledice kriminalne dejavnosti. Leta 1996 je naraslo število žrtev in oškodovancev, medtem ko je povzročena škoda znašala 23,7 milijarde tolarjev ali za 10,2 milijarde več kot prejšnje leto. Storiteli so izvrševali kazniva dejanja bolj premišljeno in organizirano ter na bolj brezobziren in nasilen način. Pri tem so pogosteje uporabljali tudi strelno orožje in eksplozivna sredstva.

Slovenska policija je predvidela okoliščine, ki so vplivale na kriminaliteto in pravočasno prilagodila organizacijo, način in metode preiskovanja kaznivih dejanj. Kriminalistom in policistom je leta 1996 uspelo preiskati skoraj vsa najhujša kazniva dejanja ter razkriti tudi nekatere večje gospodarske malverzacije in organizirane kriminalne skupine.

Ključne besede: kriminaliteta, kriminalitetna statistika, kazniva dejanja, ovadeni osumljenci, policija, Slovenija.

UDK 343.3/7 (497.12) "1996"

METODOLOŠKO POJASNILO

Statistični podatki o kriminaliteti so iz evidence kaznivih dejanj Ministrstva za notranje zadeve Republike Slovenije in ne zajemajo kaznivih dejanj ogrožanja cestnega prometa, ki so evidentirana posebej, niti kaznivih dejanj, ki so jih povzročili otroci, ker le-ti niso subjekt kazenskopravne odgovornosti. Strokovne ugotovitve, ocene in interpretacije o kriminalitetnih pojavih in policijskem delu so

podali strokovnjaki kriminalistične službe.

Podatki ne odražajo popolnoma dejanske kriminalitete, saj so odvisni od dejavnosti subjektov, ki kazniva dejanja prijavljajo, odkrivajo in obravnavajo. Številnejša od uradnih podatkov so lahko dejanja, pri katerih formalno ni žrtve (npr. trgovanje z mamili ali orožjem) oz. pri katerih žrtev ni vedno pripravljena prijaviti dejanja (spolni delikti, dejanja z manjšo premoženjsko škodo, nasilna dejanja, kjer se žrtev boji maščevanja storilca ipd.).

Poleg tega na število uradno ugotovljenih kaznivih dejanj v različnih obdobjih vplivajo spremembe meril o tem, kaj je kaznivo in uradno pregonljivo in kaj ne, pa tudi kadrovske in materialno-tehnične zmogljivosti policije.

Statistično so prikazana kazniva dejanja, ki jih je

* Staš Svetek, vodja Referata za kriminalistično analitiko v Sektorju za informatiko, analitiko in organizacijo Uprave kriminalistične službe, Ministrstva za notranje zadeve Republike Slovenije, Štefanova 2, 1000 Ljubljana.

policija obravnavala in po kazenski ovadbi tudi evidentirala v letu 1996, ne pa dejanja, ki so bila takrat storjena. Precej kaznivih dejanj namreč policiji ni znanih takoj, ali pa jih ugotavlja in preiskuje dlje časa, kar lahko pomeni, da so (na podlagi kazenske ovadbe) evidentirana šele po nekaj mesecih, včasih pa tudi po nekaj letih od storitve. Relevanten prikaz kriminalitete po obdobju storitve, ki je sicer ustrežnejši za proučevanje pojavov, bi zahteval najmanj enoletni časovni zamik od prikazanega obdobja, zato kriminalitetna statistika za preteklo leto ne vsebuje takrat storjenih, temveč takrat evidentiranih kaznivih dejanj. Kljub metodološki pomanjkljivosti takšen način prikazovanja še najbolj odraža kriminaliteto iz bližnje preteklosti. Enako so prikazani tudi primerjalni podatki iz preteklih let.

Evidentirano število kaznivih dejanj, ki so jih obravnavale policijske enote posamezih območij UNZ oz. regij, ni enako evidentiranemu številu kaznivih dejanj, ki so bila v istem času tam storjena. Pristojnost območnih policijskih enot namreč ni vezana izključno na kraj storitve kaznivega dejanja. Obremenjenost območij UNZ s kriminaliteto je prikazana s kriminalitetnim številom - povprečnim številom kaznivih dejanj, izračunanim na 10.000 stalnih prebivalcev posameznega območja, medtem ko dnevne in sezonske (turistične) migracije pri tem niso upoštevane. Zaradi večje preglednosti so posamezni razredi obremenitve oblikovani glede na medsebojno razmerje kriminalitetnih števil, manj pa glede na slovensko povprečje.

Prikazana organizirana kriminaliteta statistično zajema kazniva dejanja, za katera so kriminalisti, ki so sestavljali kazensko ovadbo, presodili, da so posledica organizirane kriminalne dejavnosti in zato zajema tudi nekatere delikte, načelno opredeljene za splošna ali gospodarska kazniva dejanja. Pojavne oblike, sicer značilne za organizirani kriminal (mamila, orožje, ponarejen denar ipd.), zajemajo tudi kazniva dejanja, ki niso bila posledica organizirane dejavnosti in so zato poimenovane kot "posebne oblike kriminalitete". Celotna kriminaliteta je sestavljena iz kaznivih dejanj gospodarske, splošne (klasične) in posebnih oblik kriminalitete, medtem ko organizirana in mladoletniška kriminaliteta lahko zajemata kateregakoli od navedenih treh segmentov. Vendar metodologija statistične obdelave podatkov omogoča le prikazovanje števila evidentiranih deliktov organizirane, gospodarske in mladoletniške kriminalitete, saj posamezne vrste kaznivih dejanj splošne in posebnih oblik kriminalitete statistično še niso popolnoma jasno razmejene in zato agregatni prikaz omenjenih dveh segmentov zaenkrat ni mogoč.

V besedilu so ponekod, poleg podatkov iz leta 1996, v oklepaju navedena primerjalna števila kaznivih dejanj, ki jih je policija evidentirala v letu 1995. Statistično število v posameznem letu ovadenih osumljencev ne pomeni dejanskega števila oseb. Nekdo, ki ga je npr. policija ovadila državnemu tožilstvu v istem letu zaradi več kaznivih dejanj, je večkrat evidentiran tudi v skupnem številu ovadenih osumljencev. Statistično število osumljencev je tako v povprečju za 65 % višje od dejanskega.

V kriminalitetni statistiki za leto 1996 ni več primerjave s kriminaliteto sosednjih držav. Pri projektu za aplikacijo koncepta ocenjevanja varnosti v okviru ministrstva za notranje zadeve se je namreč izkazalo, da je kakršnakoli meddržavna primerjava kriminalitetnih statistik metodološko sporna. Ugotovljeno je bilo, da celo podatki o "tradicionalnih" kaznivih dejanjih, kot so uboj, telesna poškodba, posilstvo ali rop, v različnih kazensko-pravnih sistemih odražajo tako različne pojme, da statistična primerjava niti med njimi ni korektna (Draft Model of the European Sourcebook on Criminal Justice Statistics, Council of Europe; Strassbourg 6/3-1995).

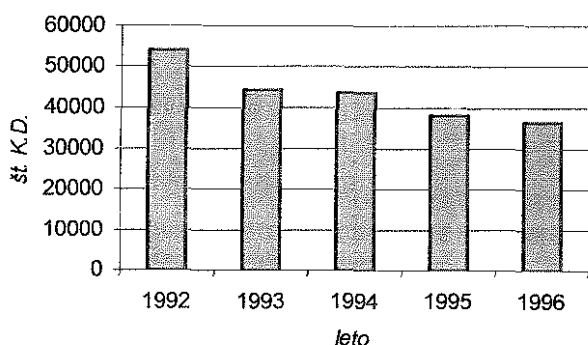
1. SPLOŠNE ZNAČILNOSTI

Ogroženost s kriminaliteto v Sloveniji postopoma narašča. Skupno število obravnavanih kaznivih dejanj sicer upada, vendar ne zaradi umirjanja varnostnih razmer, temveč predvsem zaradi manjše pripravljenosti ljudi, da bi prijavili drobna kazniva dejanja oziroma zanje predlagali pregon. Tudi posledice kriminalne dejavnosti (število žrtev, oškodovancev in materialna škoda) so čedalje hujše. Med kaznivimi dejanji, ki jih obravnava policija, namreč skokovito naraščajo hujše in nasilnejše oblike delinkvence, medtem ko število najpogostejših kaznivih dejanj, predvsem lažjih premoženjskih deliktov, že od leta 1992 dalje upada. Zlasti zaskrbljujoče je skokovito naraščanje nasilja kot sredstva za izvrševanje kaznivih dejanj, oziroma kot posledice čedalje bolj agresivnega in brutalnega odnosa storilcev do žrtev, ki ga slovenska policija zaznava že od leta 1991 dalje.

Na kriminaliteto v Sloveniji najbolj vpliva proces družbene tranzicije in lastninjenje družbenega premoženja, brezposelnost, razmere na Balkanu in tokovi mednarodnega kriminala, ki vedno bolj prodira tudi v slovenski prostor, kar se odraža predvsem v naraščanju ilegalne preprodaje mamil, prostitucije, tatvin avtomobilov in hujših oblik gospodarske kriminalitete. Slovenska policija je

GRAFIKON 1:

Gibanje kriminalitete v letih 1992 - 1996

razmeroma uspešna v boju s kriminalom, saj odkrije storilce in razjasni okoliščine pri večini obravnavanih kaznivih dejanj, več pozornosti pa bi morala nameniti preprečevanju hujših in nasilnejših oblik kriminala ter odkrivanju prikrite kriminalitete.

Statistični podatki v zadnjih petih letih kažejo upadanje števila vseh evidentiranih kaznivih dejanj. Med njimi narašča predvsem delež gospodarske kriminalitete, od katerega skoraj polovico tvorijo poslovne goljufije, medtem ko je gibanje skupnega števila kaznivih dejanj posledica upadanja nekaterih najpogostejših premoženjskih deliktov (tatvin, vlomov in poškodovanj tuje stvari).

Na upadanje skupnega števila kaznivih dejanj, ki jih je policija obravnavala v zadnjih dveh letih, je najbolj vplivala sprememba kazenske zakonodaje ob začetku leta 1995. Uvedba predlaganih deliktov je namreč policiji skrbila zakonsko podlago za samodejno obravnavanje nekaterih najpogostejših deliktov, ki statistično najbolj vplivajo na gibanje kriminalitete. Poleg tega so na zmanjšanje obsega kriminalitete vplivale tudi nekatere objektivne okoliščine, predvsem dejavnost čedalje številnejših zasebnih varnostnih agencij in pogostejša tehnična zaščita zgradb in avtomobilov pred vlomi.

Navedeni dejavniki so v letu 1996 kriminalistični službi narekovali bolj intenzivno usmeritev k preiskovanju hujših oblik kaznivih dejanj in s tem nadaljnjo profesionalizacijo in specializacijo kriminalističnega dela.

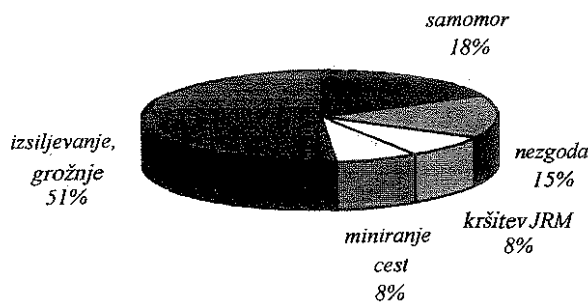
1.1. Kriminaliteta v letu 1996

Inventura obravnavanih kaznivih dejanj v letu 1996 kaže, da so kriminalisti in policisti zabeležili manjše

skupno število obravnavanih kaznivih dejanj in obenem odkrili in ovadili več oseb, ki so bile utemeljeno osumljene storitve kaznivih dejanj, kot v letu prej. Obravnavali so 36.587 (38.178) ali 4,2 % manj kaznivih dejanj. Zaradi storitve 23.943 (23.053) kaznivih dejanj so ovadili 31.677 (29.192) osumljencev. V primerjavi s predhodnim letom je v strukturi osumljencev upadel delež povratnikov oz. že predhodno obravnavanih zaradi kaznivih dejanj (od 7,8 na 6,3 %) in delež ovadenih mladoletnikov (od 22,8 na 20,0 %), medtem ko se je rahlo povečal delež ovadenih žensk (od 10,8 na 11,3 %) in tujcev (od 8,6 na 9,1 %). Med ovadenimi osumljenci je bilo ob storitvi kaznivega dejanja največ starih 16 let (2.114).

GRAFIKON 2:

Starostna struktura osumljencev v letu 1996

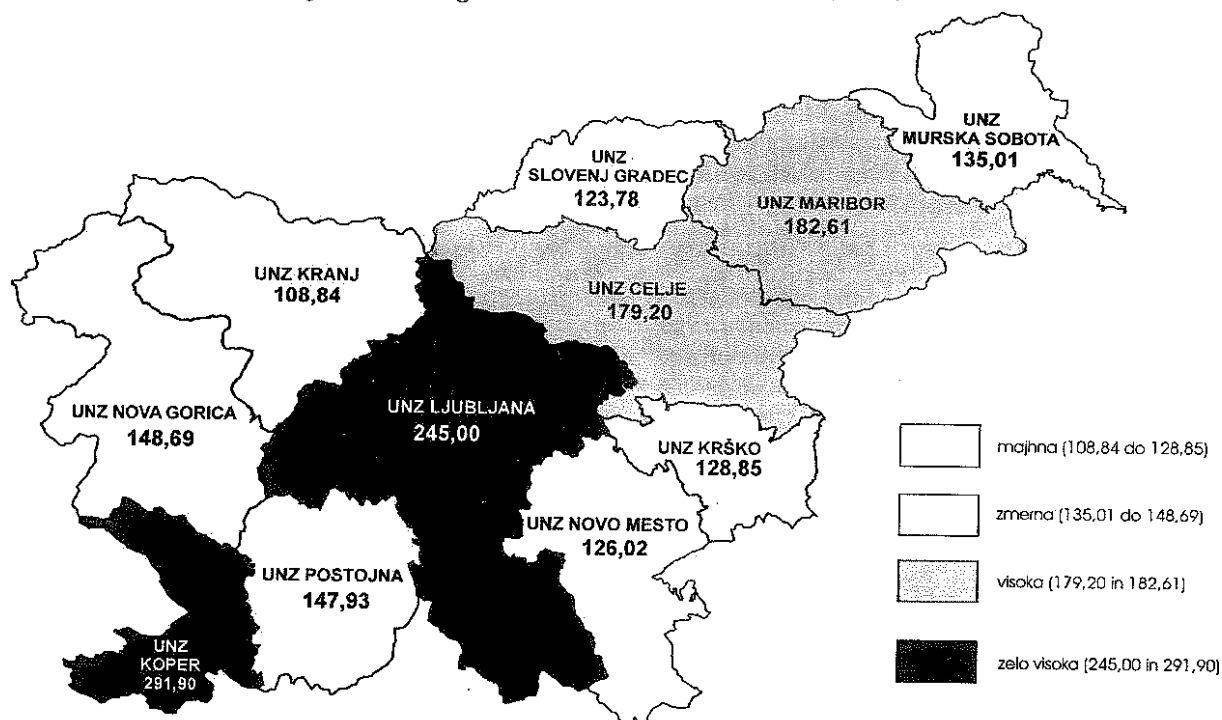
Povprečno število ovadenih zaradi posameznega (preiskanega) kaznivega dejanja je naraslo od 1,27 na 1,32, kar pomeni, da so kriminalisti in policisti obravnavali in pojasnili več skupinsko povzročenih deliktov kot v letu 1995. Tudi podatek, da so storilci z manj kaznivimi dejanji povzročili za 23,7 (13,5) milijarde tolarjev ali za 75,47 % več škode kot v predhodnem letu, kaže, da je policija obravnavala več hujših oblik kriminalitete kot v preteklosti.

Na območju Slovenije je bilo v letu 1996 povprečno evidentiranih 185,3 (193,3) kaznivih dejanj na 10.000 stalnih prebivalcev. Najbolj je bilo obremenjeno območje UNZ Koper (291,9 k.d. na 10.000 prebivalcev), nadpovprečno pa je bilo obremenjeno tudi območje UNZ Ljubljana (245,0 k.d. na 10.000 prebivalcev). Število kaznivih dejanj je upadlo na območjih UNZ Ljubljana, Novo mesto, Celje in Maribor, medtem ko je na ostalih območjih rahlo poraslo.

TABELA 1: Število kaznivih dejanj in povzročena škoda (v MIO SIT)

Območje obravnave	Št. KD 1995	Št. KD 1996	Index	koda 1995	koda 1996	Index
UNZ POSTOJNA	615	728	118,37	91,53	312,74	341,68
UNZ MARIBOR	7.758	5.874	75,72	2.563,78	6.720,86	262,15
UNZ SL. GRADEC	919	930	101,20	257,97	638,80	247,63
UNZ KRANJ	2.056	2.111	102,68	831,11	1.786,52	214,96
UNZ KRŠKO	905	906	100,11	188,55	380,61	201,86
UNZ KOPER	2.684	2.974	110,80	1.545,50	3.042,63	196,87
UNZ N. GORICA	1.286	1.806	140,44	1.394,65	2.517,37	180,50
R. SLOVENIJA	38.178	36.587	95,83	13.479,16	23.651,73	175,47
UNZ LJUBLJANA	13.859	13.645	98,46	3.368,68	4.455,49	132,26
UNZ CELJE	5.009	4.543	90,70	1.997,11	2.593,29	129,85
UNZ N. MESTO	1.327	1.296	97,66	626,90	671,57	107,12
UNZ M. SOBOTA	1.746	1.769	101,32	611,53	530,92	86,82
NEOPREDELJENO	14	5	35,71	1,83	0,91	49,89

GRAFIKON 3: Obremenjenost UNZ glede na kriminalitetno število (1996)

Pri 8.523 ali 23,3 % obravnavanih kaznivih dejanjih so pregon predlagali oškodovanci. Njihov delež je ostal na približno enaki ravni kot leto prej (23,4 %), ko so bili predlagalni delikti uvedeni v kazensko zakonodajo. Med posameznimi kaznivimi dejanji, katerih pregon se lahko začne na predlog ali pa po uradni dolžnosti, so oškodovanci najpogosteje predlagali policiji pregon zaradi tatvin (4.005 ali 44,2 % vseh obravnavanih tatvin), poškodovanj tuje stvari (1.620 ali 99,0 %), lahkih telesnih poškodb (578 ali 59,6 %) in zatajitev (217 ali 95,6 %). V letu 1996 se je pregon začel na predlog tudi pri 4 (1) primerih posilstva, katerih so bili utemeljeno osu-

ljeni zakonski oz. izvenzakonski partnerji žrtev.

Skupno število obravnavanih kaznivih dejanj se je zmanjšalo zaradi upadanja splošne kriminalitete, predvsem drobnih premoženjskih deliktov in vlomnih tatvin. Na upadanje števila drobnih premoženjskih deliktov je tudi v letu 1996 verjetno najbolj vplivala manjša pripravljenost ljudi, da bi policiji predlagali pregon storilcev, na upadanje števila vlovov pa dejavnost policije v preteklosti, ko je uspela prijeti več serijskih vlomilcev in skupin, dejavnost čedalje številnejših zasebnih varnostnih agencij, kakor tudi pogostejše tehnične zaščite zgradb in avtomobilov.

Po drugi strani je precej naraslo število policiji znanih hujših kaznivih dejanj. Tako je v primerjavi s predhodnim letom najbolj naraslo število kaznivih dejanj gospodarske kriminalitete in višina z njimi povzročene škode, zaskrbljujoče pa je bilo tudi naraščanje števila ropov in zlorabe mamil. Med vsemi obravnavanimi delikti v letu 1996 je bilo kar 1.263 kaznivih dejanj (ali za 71,8 % več kot v letu 1995) posledica organizirane kriminalne dejavnosti.

Med kaznivimi dejanji z elementi nasilja so v letu 1996 izstopali primeri, ko so storilci uporabljali strelno orožje in eksplozivna sredstva ter pri tem poleg neposrednih žrtev napada ogrozili tudi druge ljudi, ki so se naključno znašli na kraju dejanja.

1.2. Delo policije in kriminalistične službe

Delo na področju kriminalitete je v letu 1996 potekalo v skladu z usmeritvami državnega sekretarja za javno varnost. Usmeritve so bile konkretizirane v letnih delovnih načrtih policijskih služb ministrstva za notranje zadeve. Temeljni cilji boja s kriminaliteto so bili: ohranitev splošne varnosti ljudi pred kriminalom ter intenziviranje preiskovanja in obvladovanja najtežjih oblik splošnega, organiziranega in gospodarskega kriminala. Poleg tega je bilo delo kriminalistične službe usmerjeno tudi h krepitvi stikov z javnostjo in strokovnemu sodelovanju z drugimi institucijami družbenega nadzora na nacionalni in mednarodni ravni, k bolj učinkoviti preprečevalni dejavnosti in zagotavljanju zakonitega, humanega in strokovnega pristopa do žrtev, oškodovancev in tudi osumljencev kaznivih dejanj.

Pri izvajanju načrtovanih nalog in drugih ukrepov, ki so jih zahtevale konkretne varnostne razmere, se je izkazalo, da je kriminalistična služba pravilno predvidela okoliščine, ki so v letu 1996 vplivale na stopnjo ogroženosti s kriminaliteto. V okviru zakonskih določil je policija pravočasno prilagodila organizacijo, intenzivnost, načine in metode preiskovanja kaznivih dejanj, kar je ugodno vplivalo na uresničevanje zastavljenih ciljev. S kakovostnejšim operativnim, kriminalističnotehničnim in drugim strokovnim delom je kriminalistom in policistom uspelo preiskati skoraj vsa najtežja kazniva dejanja ter razkriti nekatere večje kriminalne skupine in hude malverzacije na področju gospodarskega kriminala in lastninjenja družbenega premoženja. Na upadanje skupnega števila kaznivih dejanj in večjo stopnjo njihove preiskavnosti je poleg zunanjih dejavnikov (skrčenje zakonske podlage za obravnavanje in pripravljenosti za prijavljanje drobnejših deliktov) nedvomno vplivala tudi reorganizacija policije, ki je

omogočila pogostejšo prisotnost policistov na terenu, vzpostavitev lokalnih kriminalističnih skupin v okviru policijskih postaj ter nadaljnja specializacija in profesionalizacija kriminalistične službe. Bolj strokoven pristop k delu je pripomogel k uspešnejšemu obvladovanju mladotletniške delinkvence, tatvin in odvzemov motornih vozil ter kriminalitete, povezane s prostitucijo in drugimi oblikami organiziranega kriminala. Kriminalisti so vložili veliko strokovnih naporov tudi v zatiranje zlorabe mamil, kar se je odrazilo v večjih količinah zaseženih mamil in odkritju posameznikov, ki so v ilegalni hierarhiji mednarodne in organizirane trgovine z mamili zasedali pomebnejše položaje kot tovrstni osumljenci iz preteklih let.

Kriminalistična služba se je v boju s kriminaliteto srečevala s težavami zaradi odliva izkušenih kadrov iz svojih vrst, pomanjkljive tehnične opremljenosti, neustreznih in pomanjkljivih določil kazenske zakonodaje o pripornih razlogih in varstvu prič, zastarelega zakona o notranjih zadevah, neizoblikovane sodne prakse na področju zatiranja organizirane kriminalitete ter pomanjkljive koordinacije z drugimi družbenimi institucijami, predvsem na področju pranja denarja, davčnih zatajitev, varstva potrošnikov, trga vrednostnih papirjev, zavarovalništva in preprečevanja zlorabe mamil.

Stopnja splošne preiskavnosti ni najbolj primeren kazalec uspešnosti policijskega boja s kriminalom, zlasti, če je, tako kot v slovenski policiji, tudi edino statistično merilo za to. Splošna preiskavnost namreč prikazuje policijsko delo preveč enostransko, ker pri tem niso upoštevani čas preiskovanja in teža posameznih kaznivih dejanj, niti razpoložljivi kadri in oprema posameznih policijskih enot za delo na področju kriminalitete. Podatki kažejo, da stopnja preiskavnosti kaznivih dejanj v Sloveniji že več let raste. Boljša skupna preiskavnost v zadnjih dveh letih je po mnenju strokovnjakov ministrstva za notranje zadeve predvsem odraz spremenjene kazenske zakonodaje in posledične spremembe v strukturi evidentirane kriminalitete, saj policija obravnava manj drobnih deliktov, ki so praviloma najslabše preiskani in s svojo številnostjo precej vplivajo na tovrstno statistiko.

V letu 1996 je bila preiskavnost - v primerjavi s preteklimi leti - najvišja, kar je poleg omenjenih vzrokov tudi odraz strokovnejšega in kakovostnejšega dela policije (vsaj glede na predhodno leto). Kriminalisti in policisti so namreč preiskali 23.942 ali kar 65,4 % vseh obravnavanih kaznivih dejanj.

Kriminalistična služba je samostojno ali v sodelovanju s policijo obravnavala 4.432 ali 12,1 %

TABELA 2:
Gibanje kriminalitete in preiskivosti (1992 - 1996)

leto	št. k.d.	preiskana k.d.	preiskivost (v %)
1992	54.085	30.021	55,51
1993	44.278	25.479	57,54
1994	43.635	25.072	57,46
1995	38.178	23.053	60,38
1996	36.587	23.942	65,44

kaznivih dejanj, od katerih je preiskala kar 86,9 %, medtem ko je uniformirana policija samostojno obravnavala 32.155 ali 87,9 % kaznivih dejanj in jih uspešno preiskala 62,5 %.

Ogled kraja kaznivega dejanja je bil v letu 1996 opravljen v 11.106 (11.899) primerih ali pri 30,6

(92) z odredbo sodišča, preiskovalni sodnik oz. državni tožilec pa jim je osebno preiskavo prepustil v 7 (12) primerih.

Pri preiskavah je bilo zaseženih 8.887 predmetov, od tega največ v zvezi s kaznivimi dejanji tatvine (1.748) in velike tatvine (1.186).

V letu 1996 se je precej povečalo število protibombnih zavarovanj pomembnih oseb in objektov (od 184 na 281), prav tako pa se je povečalo število tovrstnih pregledov pošte (od 691 na 937). Strokovnjaki s področja protibombne zaščite so pri najdbah sumljivega predmeta posredovali v 34 (32) primerih, 8 (12) krat ob najavi nastavitve bombe, v 13 (25) primerih so sodelovali pri prevozu eksplozivnih sredstev, na vajah ali hišnih preiskavah, 8 (14) krat pa pri ogledu kraja eksplozije. V 17 (15) primerih so preiskali ostanke eksplozivnih naprav.

Strokovnjaki kriminalistične službe so opravili tudi 5 pregledov računalniške opreme, pri čemer so v 3 primerih zasegli podatke v računalniku. Preglede so opravili zaradi kaznivih dejanj pranja denarja, ponarejanja listin, neupravičenega izkoriščanja avtorskega dela in ponarejanja vrednotnic. Poleg tega so

TABELA 3: Subjekti obravnavanja kaznivih dejanj (1992-1996)
(izključno policija ali kriminalistična služba v sodelovanju s policijo)

leto	št. KD		Delež KD		preiskivost(%)	
	policija	Krim. Služba	policija	Krim. Služba	policija	Krim. Služba
1992	46.906	7.179	86,73	13,27	53,00	71,86
1993	37.113	7.165	83,82	16,18	54,29	74,40
1994	36.372	7.263	83,36	16,64	53,28	78,37
1995	33.685	4.493	88,23	11,77	56,87	86,69
1996	32.155	4.432	87,89	12,11	62,49	86,85

(31,5) % kaznivih dejanjih. Kljub manjšemu številu ogledov so strokovnjaki zavarovali več uporabnih sledi, povečala pa se je tudi kakovost njihovega zavarovanja in forenzičnih dokazil. Pri preiskovanju kaznivih dejanj so kriminalisti in policisti opravili 1.846 (1.314) hišnih preiskav ali za 40,5 % več kot leto prej. Z odredbo sodišča so opravili 1.788 (1.214) preiskav, 22 (46) brez odredbe sodišča, 36 (54) pa na zahtevo državnega tožilca ali pa po prepustitvi preiskovalnega sodnika. Kriminalisti in policisti so opravili tudi 79 (122) osebnih preiskav, od tega 67

kriminalisti, v skladu z zakonskimi predpisi, uporabljali posebne operative metode in sredstva preiskovanja: tajno snemanje, sledenje, sodelovanje itd. Poligrafsko so testirali 430 oseb in pri tem v 94 ali v 21,9 % primerov zabeležili pozitiven rezultat, kar pomeni, da so storilci po končanem poligrafiranju kaznivo dejanje priznali. Med strokovna opravila kriminalistične službe je sodilo tudi nadziranje kriminalnih žarišč, razpisi iskanja oseb in ukrepov na meji, ugotavljanje pogojev za sprejem v državljanstvo RS ter pogojev za izdajo delovnih (in

poslovnih) vizumov in dovoljenj za stalno prebivanje tujcev, pa tudi razmeroma obsežna preventivna in mednarodna dejavnost.

2. ORGANIZIRANA KRIMINALITETA

Slovenska policija evidentira organizirano kriminaliteto tako, da sestavlja kazenske ovadbe na podlagi znanih okoliščin o konkretnem primeru in splošnih meril za identifikacijo organiziranega ozadja kriminalne dejavnosti presodi, ali je konkretno kaznivo dejanje posledica organizirane dejavnosti ali ne. Splošna merila so pripravili strokovnjaki kriminalistične službe v skladu z mednarodnimi izkušnjami in priporočili. Po teh merilih je kaznivo dejanje posledica organizirane kriminalne dejavnosti, če ga je (so) storil(i) član(i) organizirane kriminalne skupine, za katero morajo biti sočasno podani nasledni pogoji:

1. skupina mora biti jasno hierarhično organizirana,
2. člane skupine povezuje dlje časa trajajoče skupno kriminalno delovanje,
3. temeljni cilj skupine je ustvarjanje dobička z nezakonitimi dejavnostmi,
4. skupina uporablja za doseganje svojih ciljev nasilje (od groženj do najhujših deliktov zoper

življenje in telo) in/ali korupcijo (obljubljanje in dajanje materialnih ali nematerialnih dobrin).

Kazniva dejanja, ki jih člani skupine storijo samoiniciativno, ne pomenijo organizirane dejavnosti.

Leta 1996 je policija obravnavala 1.263 kaznivih dejanj, ki so bila posledica organizirane kriminalne dejavnosti. V primerjavi z enakim obdobjem predhodnega leta, se je njihovo število povečalo za 71,8 %. S tovrstnimi kaznivimi dejanji je bila povzročena škoda v višini 1.183,93 milijonov tolarjev, kar je za 184,8 % več kot leto prej.

Največ organiziranih kaznivih dejanj so obravnavale UNZ Maribor (297), Nova Gorica (230) in Ljubljana (225). Delež organizirane kriminalitete v celotni kriminaliteti je v letu 1996 dosegel 3,5 (1,9) %.

Tovrstni delež izstopa na območju UNZ Nova Gorica (12,7 % vseh kaznivih dejanj), Koper (7,1 %), Novo mesto (5,0 %) in Maribor (5,0 %). Najnižji delež organizirane kriminalitete v celotni kriminaliteti so kriminalisti evidentirali na območju UNZ Slovenj Gradec (0,3 %) in Postojna (0,6 %).

Na področju organizirane kriminalitete je bilo največ kaznivih dejanj goljufije (216), katerih število je v primerjavi s predhodnim letom poraslo za 248,4 % in nepravilne proizvodnje in prometa z mamili (203), ki jih je bilo za 147,6 % več kot leta 1995.

TABELA 4: Nekatera kazniva dejanja organizirane kriminalitete (1995 - 1996)

	1995	1996	porast /upad
Nepravilna proizvodnja in promet z mamili	82	203	121
goljufija	62	216	154
ponaređitev ali uničenje poslovnih listin	0	154	154
ponaređanje denarja	49	92	43
davčna zatajitev	3	18	15
ponaređanje listin	151	148	-3
omogočanje uživanja mamil	17	34	17
posredovanje pri prostituciji	10	18	8
zvodništvo	3	10	7
tatvina avtomobila	41	47	6
nedovoljena proizvodnja in promet orožja	25	34	9
pranje denarja	0	5	5
umor in poskus umora	1	6	5
spravljanje v suženjsko razmerje	0	3	3
spolno nasilje	0	1	1
prepovedan prehod čez državno mejo	45	37	-8
velika tatvina	80	75	-5
tatvina	44	29	-15

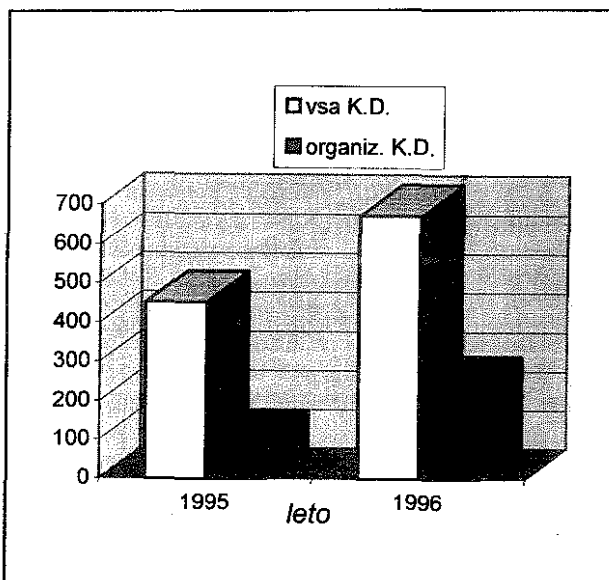
Povečalo se je tudi število kaznivih dejanj ponarejanja denarja (od 49 na 92), tatvin avtomobilov (od 41 na 47), davčne zatajitve (od 3 na 18) ter nedovoljene proizvodnje in prometa z orožjem ali razstrelilnimi snovmi (od 25 na 34). Zlasti zaskrbljujoč je porast števila organiziranih umorov in poskusov umorov (od 1 na 6). V letu 1996 je policija obravnavala tudi 154 kaznivih dejanj ponareditve ali uničenja poslovnih listin, 5 kaznivih dejanj pranja denarja in 3 kazniva dejanja spravljanja v suženjsko razmerje z elementi organiziranosti, ki jih leto poprej še ni beležila. Upadlo pa je število organiziranih kaznivih dejanj prepovedanega prehoda čez državno mejo (od 45 na 37), ponarejanja listin (od 158 na 148), overitve lažne vsebine (od 58 na 41) itd.

3. POSEBNE OBLIKE KRIMINALITETE

3.1. Mamila

Tako kot v preteklih nekaj letih kažejo podatki o zlorabi mamil tudi v letu 1996 zaskrbljujoč porast, saj je bilo obravnavanih 675 (453) tovrstnih kaznivih dejanj ali za 49,0 % več kot v letu prej. Zaradi kaznivih dejanj v zvezi z mamili je policija podala kazenske ovadbe zoper 752 (539) osumljencev, obravnavanih pa je bilo tudi 1.174 (702) prekrškov po Zakonu o proizvodnji in prometu mamil.

GRAFIKON 4: Delež kaznivih dejanj organizirane kriminalitete na področju mamil (1995 - 1996)

proizvodnje in prometa z mamili je, v primerjavi s predhodnim letom, poraslo od 82 na 203, število organiziranih kaznivih dejanj omogočanja uživanja mamil pa od 17 na 34. Delež organiziranih kaznivih dejanj je med kaznivimi dejanji v zvezi z mamili (po 196. in 197. čl. KZ RS) narasel od 21,9 na

TABELA 5: število kaznivih dejanj in osumljencev v zvezi z mamili (1995 - 1996)

kaznivo dejanje	št. KD		porast/upad (v %)	št. osumljencev	
	1995	1996		1995	1996
Neupravičena proizvodnja in promet z mamili	310	452	45,80	390	528
Omogočanje uživanja mamil	143	223	55,94	149	224
Skupaj	453	675	49,00	539	752

Največ kaznivih dejanj zlorabe mamil je bilo na območju UNZ Koper, in sicer 176 (81), sledi UNZ Ljubljana 155 (125), UNZ Nova Gorica 75 (59), UNZ Maribor 66 (42) itd. Zanimivo je, da je število obravnavanih kaznivih dejanj nedovoljene proizvodnje in prometa z mamili izstopalo v mesecu septembru (50) in oktobru (57).

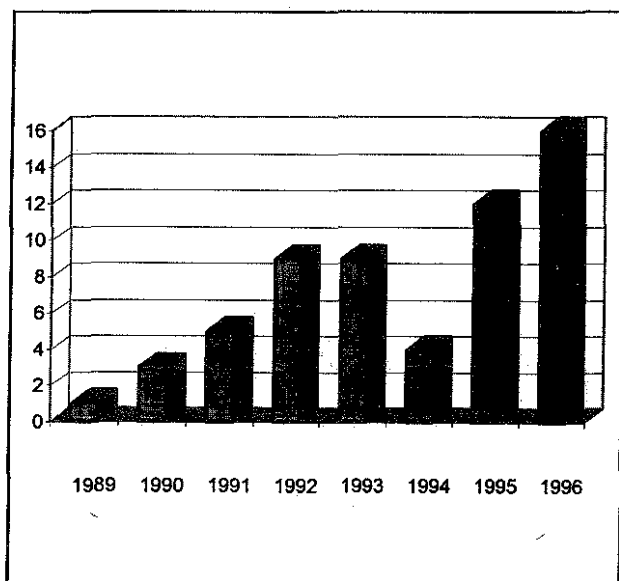
Število organiziranih kaznivih dejanj neupravičene

35,1 %, kar je predvsem odraz usmeritve kriminalističnega dela v preiskovanje zahtevnejših oblik tovrstne kriminalitete.

Leta 1996 je bila na območju Republike Slovenije zasežena večja količina mamil kot prejšnje leto, razkriti pa so bili tudi nekateri ključni preprodajalci mamil. Zaseženih je bilo 24.571 (18.152) gramov heroína, 830 (3.241) gramov kokaina, 5.438 (2.450)

gramov hašiša in 34.596 (29.914) gramov marihuane. Poleg tega so kriminalisti in policisti zasegli še 18.086 (7.354) tablet ecstasyja, 662 tablet anfetaminov, 1.138 tablet diazepinov in 186 (2.227) tablet metadona. Odkritih in zaseženih je bilo tudi 947 (2.115) kosov LSD in 5.016 (7.415) sadik konoplje.

GRAFIKON 5: Število smrtnih žrtev zaradi uživanja mamil (1989 - 1996)

Kriminalitetna statistika o obravnavanih deliktih v zvezi z mamili bolj odraža delo policije kot pa dejansko stanje, saj je temno polje na tem področju razmeroma veliko in porast odkritih zlorab še ne pomeni tudi zaostrovanja razmer. Vendar kriminalisti ocenjujejo, da se krog uživalcev mamil v Sloveniji vedno bolj širi. Z izboljšanjem življenjske ravni so mamila postala lažje dosegljiva, k zaostrovanju razmer pa žal prispeva tudi liberalna sodna praksa, ki je včasih v nasprotju z dognanji medicine in kriminologije, predvsem o t.i. lahkih drogah. Značilno je gibanje kaznivih dejanj zlorabe mamil na območju UNZ Koper, kjer je njihovo število v primerjavi z letom 1995 poraslo kar za 117,3 %. Kriminalisti ocenjujejo, da je to med drugim posledica čedalje večjega povpraševanja italijanskih uživalcev po mamilih, ki izkoriščajo dejstvo, da so kazni za tovrstne prestopke v Sloveniji precej milejše kot v Italiji. Ob vedno večji ponudbi, padanju cen in naraščajočem povpraševanju na ilegalnem trgu z mamili, se naraščanje tovrstnih zlorab najverjetneje ne bo zaustavilo, kljub prizadevanjem policije. Poleg tega je treba upoštevati, da zaradi čedalje bolj

razširjene zlorabe mamil narašča tudi t.i. sekundarna kriminaliteta, ki jo povzročajo odvisniki v abstinenčni krizi, da bi si zagotovili sredstva za nakup mamil.

Zaradi prevelike količine mamil (heroína) je leta 1996 umrlo 16 (12) oseb.

3.2. Orožje

Število kaznivih dejanj nedovoljene proizvodnje in prometa z orožjem ali razstrelilnimi snovmi se je zmanjšalo od 275 na 183 kaznivih dejanj ali za 33,5 %. Policija je pri tem podala ovadbe zoper 215 (296) oseb. Največ tovrstnih kaznivih dejanj sta obravnavali UNZ Celje (29) in UNZ Maribor (29), najmanj pa UNZ Slovenj Gradec (3) in UNZ Nova Gorica (6).

Statistični upad števila teh kaznivih dejanj so kriminalisti pričakovali. Vzrok je zmanjšana ponudba na ilegalnem trgu, pa tudi dejstvo, da policija in organi pregona še nimajo dokončno oblikovane prakse za operacionalizacijo 310. člena KZ RS in meril za razmejevanje tega kaznivega dejanja od prekrškov.

Število kaznivih dejanj izdelovanja in pridobivanja orožja in pripomočkov, namenjenih za kaznivo dejanje, je v primerjavi s predhodnim letom naraslo od 11 na 17. V letu 1996 so policisti v notranjosti Slovenije in na mejnih prehodih našli, zasegli ali odvzeli 178.334 (370.259) kosov streliva in 2.410 (2.196) kosov različnega orožja. Med vsemi obravnavanimi kaznivimi dejanji nedovoljene proizvodnje in prometa orožja ali razstrelilnih snovi, jih je bilo 34 (25) ali 18,6 (9,1) % posledica organizirane kriminalne dejavnosti.

3.3. Ponarejanje denarja

Število kaznivih dejanj ponarejanja denarja, ki je upadalo od leta 1993, je v letu 1996 ponovno naraslo, in sicer od 293 na 395 ali za 34,8 %. Zaradi teh dejanj je policija ovadila 50 (61) oseb.

Kriminalisti so v letu 1996 zasegli 7.943 (4.990) bankovcev, od tega največ nemških mark (6.692) in italijanskih lir (636). Največ ponarejenih bankovcev (6.333) so zasegli na območju UNZ Ljubljana. Pri 5.937 bankovcih je bil vnovčitelj odkrit, medtem ko je pri 396 bankovcih ostal neznan.

Kriminalisti pričakujejo nadaljnji porast tovrstnih kaznivih dejanj, saj se z večjo prehodnostjo državnih meja povečuje možnost vnosa ponarejenega denarja iz območij bivših jugoslovanskih in sovjetskih

republik. T.i. ruska mafija vzpodbuja ponarejanje denarja, v večini primerov pa je tovrstna dejavnost povezana z nedovoljeno trgovino z drogami in orožjem. V Sloveniji je problem vnovčevanje ponarejenih italijanskih lir v igralnicah in na bencinskih servisih na Primorskem, ko ponavadi storilec ostane neznan, škodo pa utrpi podjetje, kjer je bil bankovec vnovčen. Na drugih območjih v Sloveniji je še vedno najpogostejše vnovčevanje nemških mark in ameriških dolarjev, vendar gre pri tem za manjše zneske in znane vnovčitelje. Valutam, ki so jih storilci v preteklih letih največ ponarejali, so se pridružile tudi valute nekaterih novonastalih držav. Te so slabše zaščitene, kar pomeni, da jih je mogoče ponarediti brez zahtevnih pripomočkov. V precejšnjem številu primerov je bil takšen denar ponarejen v tujini, Slovenija pa je predstavljala izhodišče za njegovo razpečevanje na druga območja nekdanje SFRJ.

Med tovrstnimi kaznivimi dejanji jih je bilo 92 (49) oz. 23,3 % posledica organizirane kriminalne dejavnosti.

3.4. Izsiljevanje

Število kaznivih dejanj izsiljevanja, ki je naraščalo od leta 1992 dalje, je v letu 1996 upadlo, in sicer od 281 na 206 ali za 26,7 %. Upad je najverjetneje posledica večje previdnosti občanov pri vzpostavljanju upniško-dolžniških odnosov, kar je zmanjšalo možnosti za samovoljno izterjevanje in izsiljevanje denarja, ter manjšega števila mladoletniških izsiljevanj. Mladolletniki so bili ovađeni zaradi 78 kaznivih dejanj izsiljevanja, kar je med vsemi primeri 37,9 %, ali precej manj kot v letu poprej, ko je delež mladoletniških izsiljevanj znašal 66,2 %. Posledica organizirane kriminalne dejavnosti je bilo le 10 (10) ali 4,9 % kaznivih dejanj izsiljevanja.

3.5. Prepovedan prehod čez državno mejo

Naraščajoči trend ilegalnega prehajanja državne meje iz zadnjih let se je v letu 1996 umiril. Policija je namreč obravnavala 113 (166) prepovedanih prehodov državne meje ali za 19,9 % manj kot leto prej. Med kaznivimi dejanji jih je bilo 37 (45) ali 32,7 % posledica organizirane kriminalne dejavnosti.

3.5. Prostitucija in zvodništvo

V letu 1996 se je nadaljevalo naraščanje kaznivih dejanj posredovanja pri prostituciji (od 25 na 29).

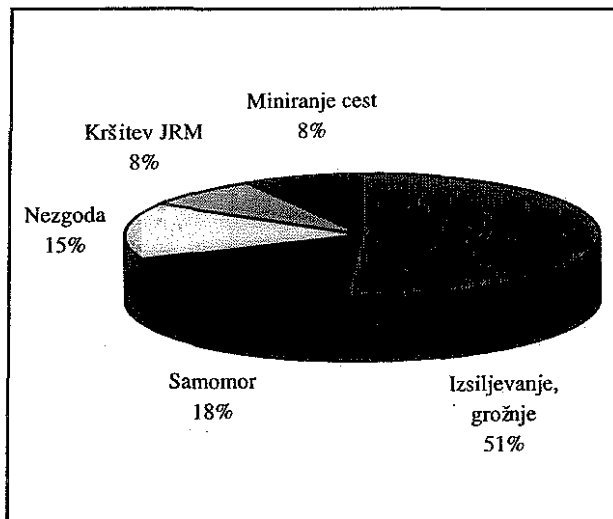
Od 29 kaznivih dejanj jih je bilo kar 18 (10) ali 62,1 % posledica organizirane kriminalne dejavnosti. Tudi število kaznivih dejanj zvodništva je v primerjavi z letom prej poraslo od 6 na 10 primerov. Vsi so bili posledica organizirane kriminalne dejavnosti.

V Sloveniji se kriminalisti srečujejo z dvema oblikama prostitucije. T.i. mobitel prostitucija slovenskih državljanek je razširjena predvsem v urbanih okoljih in poteka samostojno ali s posredovanjem zvodnikov. Prostitucija deklet iz tujine, predvsem iz vzhodne Evrope, pa se dogaja v različnih lokalih in klubih po vsej Sloveniji. Tovrstna dejavnost je dobro organizirana in povezana s tujino, večkrat pa gre tudi za trgovino z belim blagom, ko kriminalci dekleta preprodajajo v države zahodne Evrope. Slovenska policija je v letu 1996 prvič obravnavala tudi 3 primere kaznivega dejanja spravljavanja v suženjsko razmerje, vedno več prostitutk pa je zasvojenih z mamili.

3.6. Terorizem, eksplozije, bombni napadi

Število eksplozij je v letu 1996 ostalo na približno enaki ravni kot leto prej. Od 39 eksplozij so jih 20 povzročili storilci zaradi izsiljevanja, groženj ipd. Z namenom zastraševanja so uporabili eksplozivna sredstva največkrat na območjih UNZ Maribor (11) in Celje (4). Nепreiskanih je ostalo 11 (od 20) primerov.

GRAFIKON 6: Vzroki eksplozij v letu 1996

Poleg tega je bilo v 7 primerih uporabljeno eksplozivno sredstvo pri samomoru, v 6 primerih pa je prišlo do nezgode pri delu z eksplozivnimi sredstvi. Strokovnjaki so v 3 primerih posredovali zaradi eksplozij pri uporabi pirotehničnih sredstev,

s katerimi so storilci kršili javni red in mir. Zaradi neupoštevanja varnostnih predpisov je v 3 primerih prišlo do eksplozije pri miniranju.

Bombe so bile uporabljene v 21 primerih, eksplozivna in pirotehnična sredstva v 11 primerih, v 7 primerih pa je eksplodiral plin.

Kriminalisti ocenjujejo, da so bombe in druga eksplozivna sredstva razmeroma lahko dostopna, imajo nizko ceno na ilegalnem trgu in so za uporabo razmeroma enostavna. Poleg tega so tudi storilci vse bolj usposobljeni za izdelovanje in predelovanje eksplozivnih teles. Vzroki namerno povzročenih eksplozij so bili predvsem zastraševanje, izsiljevanje poravnave upniško-dolžniških razmerij in maščevanje.

4. SPLOŠNA KRIMINALITETA

4.1. Kazniva dejanja zoper življenje in telo ter zoper spolno nedotakljivost

Gibanje števila kaznivih dejanj zoper življenje in

telo se je v zadnjih petih letih ustalilo in v letu 1996 rahlo upadlo (za 7,6 % v primerjavi z letom 1995). Med krvnimi delikti je upadlo predvsem število kaznivih dejanj ogrožanja z nevarnim orodjem pri pretepu ter lahke in hude telesne poškodbe. Porast je bil zabeležen pri kaznivih dejanjih detomora, posebno hude telesne poškodbe in poskusa umora. Preiskanosť kaznivih dejanj zoper življenje in telo je bila približno enaka preiskanosť v letu 1995 (97,5 %), boljša pa je bila predvsem pri umorih, saj je v letu 1996 ostal nerazrešen le en primer. V letu 1996 je policija obravnavala prvi dokončan umor, ki je bil posledica organizirane kriminalne dejavnosti (dvojni umor Romov na območju UNZ Krško). Zaskrbljujoče je, da je bilo čedalje več umorov storjenih na grozovit način.

Število kaznivih dejanj zoper spolno nedotakljivost je v primerjavi z letom 1995 upadlo za 8,4 %. Med njimi so najbolj upadla kazniva dejanja kršitve spolne nedotakljivosti z zlorabo položaja in poskusa posilstva, medtem ko je število ostalih tovrstnih kaznivih dejanj ostalo na približno enaki ravni kot

TABELA 6: Število krvnih in spolnih deliktov ter njihova preiskanosť (1995 - 1996)

vrsta kaznivega dejanja	število k.d.		porast /upad (v %)	št. preis. k.d.		preisk. (v %)	
	1995	1996		1995	1996	1995	1996
umor	43	34	-20,93	39	33	90,70	97,06
poskus umora	47	65	38,30	45	61	95,74	93,85
detomor	1	4	300,00	.	4	.	100,00
posebno huda telesna poškodba	20	28	40,00	18	26	90,00	92,86
huda telesna poškodba	457	445	-2,63	429	425	93,87	95,51
lahka telesna poškodba	1.026	970	-5,46	1.011	950	98,54	97,94
ostala k.d. zoper življenje in telo	513	401	-21,83	511	399	99,61	99,50
Skupaj KD zoper življenje in telo	2.107	1.947	-7,59	2.053	1.898	97,44	97,48

posilstvo	55	50	-9,09	53	43	96,36	86,00
poskus posilstva	28	18	-35,71	27	17	96,43	94,44
spolno nasilje	28	24	-14,29	27	20	96,43	83,33
Kršitev spolne nedotakljivosti z zlorabo položaja	25	11	-56,00	25	11	100,00	100,00
spolni napad na otroka	89	89	0,00	87	83	97,75	93,26
ostala k.d. zoper spolno nedotakljivost	50	60	20,00	50	59	100,00	98,33
Skupaj KD zoper spolno nedotakljivost	275	252	-8,36	269	233	97,82	92,46

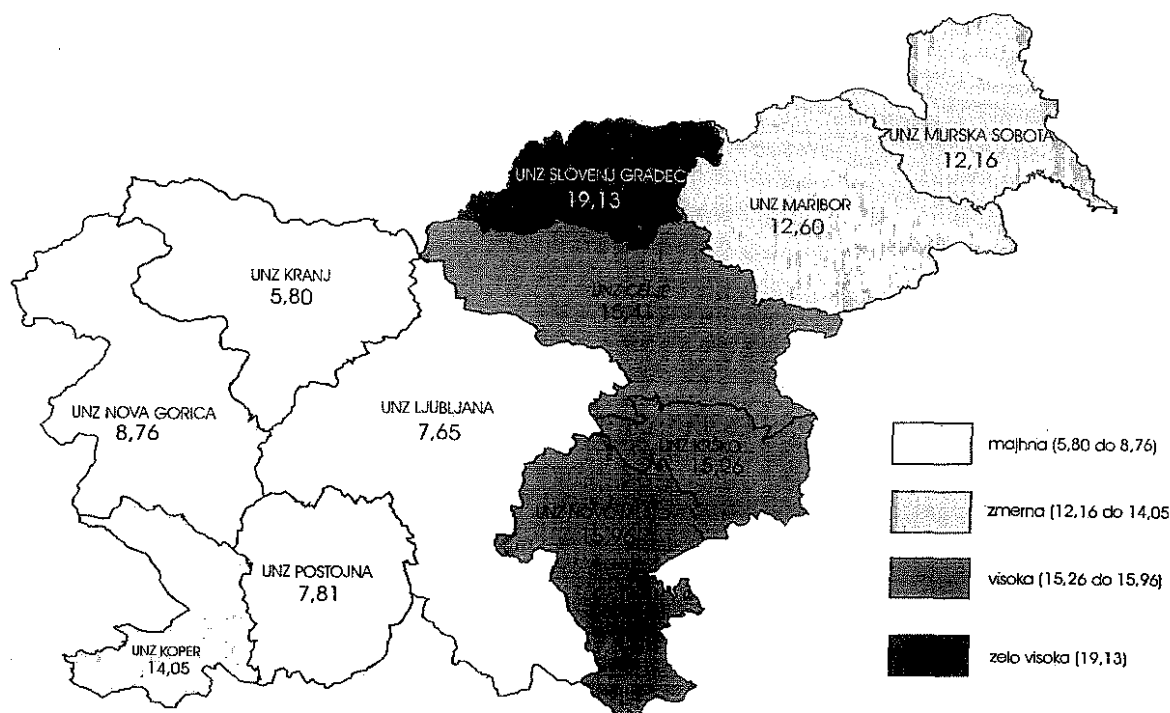
v letu 1995. Preiskanoost kaznivih dejanj zoper spolno nedotakljivost je v letu 1996 znašala 92,5 % in je bila rahlo nižja kot leto pred tem.

Leta 1996 je bilo v Sloveniji na 10.000 stalnih prebivalcev povprečno 11,1 krvnih in spolnih deliktov. S tovrstno kriminaliteto so bile nadpovprečno obremenjene UNZ Slovenj Gradec (19,1 k.d. na 10.000 prebivalcev) Novo mesto (16,0 k.d. na 10.000 prebivalcev), Celje (15,4 k.d. na 10.000 prebivalcev), Krško (15,3 k.d. na 10.000 prebivalcev), Koper (14,1 k.d. na 10.000 prebivalcev), Maribor (12,6 k.d. na 10.000 prebivalcev) in Murska Sobota (12,2 k.d. na 10.000 prebivalcev). Obremenjenost s krvnimi in spolnimi delikti se je v primerjavi z letom prej povečala na območju UNZ Slovenj Gradec, Murska Sobota in Postojna.

manj kot v letu 1995, in zaradi njih ovadila 16.617 (16.065) osumljencev. Storilci so s premoženjsko kriminaliteto povzročili za 4,8 (4,3) milijard tolarjev škode. Čeprav je bilo tovrstnih kaznivih dejanj manj, so bile njihove posledice hujše, kar potrjuje tudi porast premoženjske škode za 11,5 %.

Na zmanjšanje obravnavanja premoženjske kriminalitete je vplivala sprememba zakonodaje, s katero so bili uvedeni predlagalni delikti, in višina premoženjske škode kot merilo pregonljivosti po uradni dolžnosti. Poleg tega je policija v skladu z usmeritvami za boljše delo poostрила nadzor na terenu, posredno pa je k upadu kriminalitete vplival tudi razvoj zasebnega varovanja in naraščanje števila tehnično varovanih objektov. Med premoženjskimi delikti je v primerjavi s prejšnjim letom naraslo

GRAFIKON 7: Obremenjenost UNZ s krvnimi in spolnimi delikti glede na kriminalitetno število (1996)

4.2. Kazniva dejanja zoper premoženje

Policija je v letu 1996 obravnavala 23.645 (26.203) kaznivih dejanj zoper premoženje, kar je za 9,8 %

predvsem število kaznivih dejanj ropa (za 73,6 %) in prikrivanja (za 17,7 %), medtem ko je najbolj upadlo število kaznivih dejanj velike tatvine (za 20,1 %), poškodovanja tuje stvari (za 15,3 %) in odvzema

motornega vozila (za 13,9 %).

Za premoženjsko kriminaliteto v letu 1996 je bilo značilno, da so bili storilci velikokrat tujci (iz Hrvaške, Italije itd.) ali od mamil odvisni storilci, novi osumljenci brez kriminalne preteklosti in brutalen odnos storilcev do žrtev in njihovega premoženja. Boljša preiskanost tovrstne kriminalitete (50,4 % ali za 5,2 odstotne točke večji delež kot leto prej) je predvsem posledica manjšega števila obravnavanih drobnih deliktov in vlomov, ki jih ponavadi policija ne uspe pojasniti v tolikšni meri kot drugih vrst kriminalitete.

Tatvine

Število tatvin zajema obravnavana kazniva dejanja tatvine po 211. čl. in velike tatvine po 212. čl. KZ RS, razen vlomov, ki so prikazani v nadaljevanju. Pri interpretaciji podatkov o tatvinah je treba upoštevati, da zajemajo tudi tatvine avtomobilov, ki so prav tako prikazane posebej. Število tatvin se je, v primerjavi s predhodnim letom, znižalo z 10.058 na 9.885 ali za 1,7 %. Nasprotno pa je z njimi povzročena škoda narasla od 1,9 na 2,1 milijarde tolarjev, medtem ko je skupna preiskanost znašala 45,8 (40,1) %. Med posameznimi oblikami je upadlo število obravnavanih žepnih tatvin (od 125 na 76), tatvin koles (od 1.132 na 683), tatvin različnih vrst motornih vozil (od 1.417 na 1.334) itd. Preiskanih je bilo 26,3 (13,6) % žepnih tatvin, 17,3 (19,9) % tatvin koles in 28,3 (26,0) % tatvin motornih vozil. S tatvinami motornih vozil je bila povzročena škoda v višini 1,5 milijarde tolarjev ali 70,0 % celotne škode, povzročene zaradi tatvin.

Vlomi

Število vlomov je, v primerjavi z letom prej, upadlo od 9.782 na 7.729 ali za 21,0 %. Upad vlomov je po ocenah kriminalistov posledica čedalje pogostejšega varovanja objektov s signalnimi varnostnimi napravami, izvajanja varovanja prek varnostnih agencij in opremljanja avtomobilov z alarmnimi napravami. Število vlomov v avtomobile je padlo od 4.108 na 2.729 ali za 33,6 %, število vlomov v kioske od 325 na 194 ali za 40,3 %, vlomov v vikende od 607 na 450, vlomov v stanovanja in stanovanjske hiše pa od 1.361 na 1.282 primerov. Po drugi strani je poraslo število vlomov v gostinske lokale (od 411 na 462), trgovine (od 670 na 736) in šole (od 160 na 167).

Z vlomi so bila najbolj obremenjena območja UNZ Koper (povpr. 73,1 k.d. na 10.000 preb.),

Ljubljana (65,0) in Maribor (44,1). Preiskanih je bilo 33,1 (28,3) % vlomov. Največ vlomov so preiskali kriminalisti in policisti UNZ Slovenj Gradec (68,8 %) in Murska Sobota (52,9 %), najmanj pa kriminalisti in policisti UNZ Ljubljana (29,2 %), Kranj (27,6 %), Maribor (27,1 %) in Krško (23,1 %).

Ropi in roparske tatvine

V primerjavi z letom prej je število ropov poraslo od 292 na 507 ali kar za 73,6 %, medtem ko je število roparskih tatvin upadlo od 35 na 26. Preiskanost ropov in roparskih tatvin je porasla od 63,3 na 68,9 %.

Roparji so pogosto izvrševali kazniva dejanja v skupinah. Največ je bilo uličnih ropov, ki jih čedalje pogostejše izvršujejo skupine mladoletnikov. Več kot v preteklosti je bilo hišnih ropov, ki so jih storilci izvedli na brutalen in dobro pripravljen način. Storiteli so žrtve vnaprej izbirali in zalezovali, pogostokrat so bili maskirani in oboroženi.

Z ropi in roparskimi tatvinami so bila v letu 1996 nadpovprečno obremenjena območja UNZ Ljubljana (povpr. 5,84 k.d. na 10.000 preb.) in Maribor (2,54), kjer se je število teh kaznivih dejanj tudi najbolj povečalo.

Tatvine avtomobilov in odvzemi motornih vozil

Policija je v letu 1996 obravnavala 612 (711) kaznivih dejanj odvzema motornega vozila (protipraven odvzem vozila za vožnjo, brez namena prilastitve) in 713 (714) tatvin osebnih vozil. S tatvinami avtomobilov in odvzemi motornih vozil so storilci oškodovali lastnike za 1,3 milijarde tolarjev.

Preiskanost tatvin avtomobilov se je povečala od 25,8 na 26,4 %. Med njimi je bilo 47 (41) kaznivih dejanj posledica organizirane kriminalne dejavnosti. Storiteli so posegali po boljših znamkah in tipih vozil kot v prejšnjih letih, več je bilo tatvin večnamenskih vozil (kombijev, polkombijev, terenskih vozil). Poseben problem pri preiskovanju tovrstnih kaznivih dejanj so predstavljale zavarovalniške goljufije in izginotja vozil v tujini, ki so jih oškodovanci prijavili slovenski policiji.

Goljufije

V letu 1996 so policisti in kriminalisti obravnavali 1.688 (1.778) klasičnih goljufij (poslovne goljufije niso zajete) ali 5,1 % manj kot leto prej. Z njimi je bila povzročena škoda v višini 645,0 (546,7) milijonov tolarjev.

Požigi

Kriminalisti in policisti so v letu 1996 obravnavali 64 (61) požigov, s katerimi je bila povzročena škoda v višini 54,35 (92,0) milijona tolarjev. Pri tem so uspeli preiskati 56,3 (52,5) % vseh tovrstnih kaznivih dejanj.

4.3. Mladolletniška kriminaliteta in žrtve kaznivih dejanj

Leta 1996 je policija obravnavala 6.347 mladoletnikov zaradi 4.207 kaznivih dejanj. V primerjavi s predhodnim letom je upadlo tako število mladoletnih osumljencev (za 4,6 %) kot tudi število kaznivih dejanj, katerih so bili osumljeni (za 5,9 %). Posledica nezakonitega ravnanja mladoletnikov je bilo 11,5 % od vseh obravnavanih kaznivih dejanj, medtem ko je bilo med vsemi osumljenci ovadenih 20,0 % mladoletnikov. Največ osumljencev je v času storitve kaznivega dejanja dopolnilo 16 (6,8 %) ali 17 let (5,5 %). Strokovnjaki ocenjujejo, da je upad mladoletniške kriminalitete v zadnjih dveh letih le navidezen, saj drobnejših, sicer tipičnih mladoletniških deliktov (npr. manjših poškodovanj tuje stvari), kriminalitetna statistika zaradi določil nove kazenske zakonodaje ne zajema več.

Največ kaznivih dejanj mladoletnikov (1.983) so policisti in kriminalisti obravnavali na območju UNZ Ljubljana, kjer je bil zabeležen tudi največji delež mladoletniških deliktov (14,5 %) med vsemi obravnavanimi kaznivimi dejanji. Glede na velikost omenjenega deleža sledita območji UNZ Postojna

(14,2 %) in Slovenj Gradec (14,1 %). Na teh območjih je bil zabeležen tudi največji delež mladoletnikov med vsemi ovadenimi, in sicer na območju UNZ Ljubljana 28,3 %, Postojna 21,5 % in Slovenj Gradec 20,8 %.

V primerjavi s predhodnim letom je na področju mladoletniške kriminalitete najbolj naraslo število kaznivih dejanj rop (od 98 na 193), goljuftje (od 40 na 111) in kaznivih dejanj v zvezi z mamili (od 59 na 94). Zaskrbljujoč je bil tudi porast kaznivih dejanj umora oz. poskusa umora (od 3 na 6). Največji upad je policija zabeležila pri kaznivih dejanjih ponarejanja listin (od 122 na 37) in izsiljevanja (od 186 na 78), precej pa se je zmanjšalo tudi število kaznivih dejanj odvzema motornega vozila (od 220 na 154).

Kriminalisti povezujejo velik porast ropov z naraščanjem nasilja med mladimi. Žrtve nasilja in izsiljevanja mladoletnikov so bili predvsem njihovi vrstniki. Tako rope kot izsiljevanja mladoletniki vse pogosteje izvršujejo na ulici in pri tem postajajo vedno bolj predrzni.

Tovrstna kazniva dejanja se pojavljajo tudi v šolah in njihovi okolici ter na krajih, kjer se zbirajo mladi. Mladoletni roparji so v letu 1996 najpogosteje napadali svoje žrtve v skupinah, sestavljenih povprečno iz treh oseb.

Napadali so tudi precej starejše žrtve, saj so od

TABELA 8:

Mladolletniška kriminaliteta v letih 1995 in 1996 (prikaz pomembnejših kaznivih dejanj)

kazniva dejanja	1995	1996	porast/upad (v %)
umor (in poskus)	3	6	100,00
posilstvo (in poskus)	5	2	-60,00
huda telesna poškodba	48	41	-14,58
lahka telesna poškodba	83	86	3,61
tatvina	1.396	1.436	2,87
velika tatvina	1.273	1.148	-9,82
rop	98	193	96,94
odvzem motornega vozila	220	154	-30,00
goljuftja	40	111	177,5
priskrivanje	254	269	5,91
poškodovanje tuje stvari	324	255	-21,30
ponarejanje listin	122	37	-69,67
nasilništvo	36	26	-27,78
KD v zvezi z mamili	59	94	59,32
izsiljevanje	186	78	-58,07

TABELA 7:

Kazniva dejanja in ovadeni mladoletniki (1992-1996)

Leto	Št. KD mladoletn.	Delež KD mladoletn.	Št. ovadenih mladoletn.	Delež ovadenih mladoletn.
1992	6.770	12,52	9.289	24,62
1993	5.554	12,54	8.029	24,38
1994	5.599	12,83	7.759	24,41
1995	4.475	11,72	6.657	22,80
1996	4.207	11,50	6.347	20,04

njih pričakovali večjo finančno korist in manjši odpor. Pri tem so uporabljali predvsem fizično silo, pa tudi nože, pištole in sredstva za vezanje.

Kazniva dejanja velike tatvine, za katera so bili ovadeni mladoletniki, so (kot leto pred tem) tudi v letu 1996 upadla. Mladoletniki so najpogosteje vlamljali v šole, gostinske lokale, stanovanjske hiše, trgovine in kioske. Pri tem so odtuževali predvsem cigarete, alkoholne pijače in zlatnino. Načini vlamljanja so bili klasični, največkrat skozi okna. Kazniva dejanja tatvine so, po precejšnjem upadu v predhodnem letu, spet rahlo narasla. Prevladovala so tatvine iz trgovin, kjer so mladoletniki kradli predvsem kozmetiko, oblačila in slaščice, pogoste pa so bile tudi tatvine iz šolskih garderob.

Leta 1996 se je, v primerjavi s predhodnim letom, zmanjšalo število kaznivih dejanj zoper mladoletne žrtve med 14 in 18 leti, in sicer od 1.229 na 990 ali za 19,5 %, medtem ko je število kaznivih dejanj, katerih žrtve so bili otroci, poraslo od 375 na 403 ali za 7,5 %. Med 23.231 kaznivimi dejanji, pri katerih so bile žrtve (oz. oškodovanci) fizične osebe, je bilo 1,7 % kaznivih dejanj uperjenih zoper mlajše od 14 let, in 4,3 % kaznivih dejanj zoper mladoletnike med 14 in 18 leti.

Povečanje števila odkritih zlorab otrok je po mnenju kriminalistov posledica dejavnosti institucij za preprečevanje, odkrivanje in pomoč žrtvam tovrstne delinkvence, večje občutljivosti javnosti ter osveščanja žrtev samih. Med kaznivimi dejanji, katerih žrtve so bili mladoletniki med 14 in 18 letom, so prednjačila premoženjska kazniva dejanja z elementi nasilja, kriminalisti pa v bodoče pričakujejo tudi druge oblike viktimizacije otrok in mladoletnikov.

TABELA 9: Kazniva dejanja glede na starostno strukturo žrtev oz. oškodovancev (1995 - 1996)

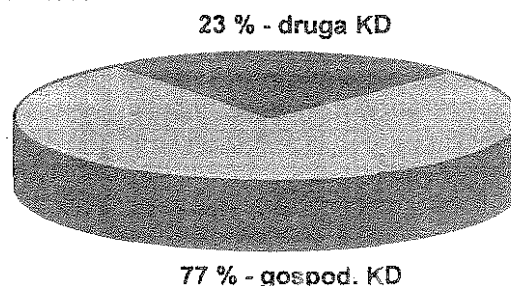
KD z oškodovanimi fizičnimi osebami	1995		1996	
	Št.KD	%	Št.KD	%
mladoletniki	1.229	4,8	990	4,3
otroci	375	1,5	403	1,7
polnoletne osebe	23.884	93,7	21.838	94,0
Skupaj	25.488	100,0	23.231	100,0

5. GOSPODARSKA KRIMINALITETA

V primerjavi s predhodnim letom se je število obravnavanih gospodarskih kaznivih dejanj v letu 1996 povečalo od 4.162 na 4.976 ali za 19,6 %.

Kazniva dejanja gospodarske kriminalitete so v letu 1996 povzročila za 18,4 (8,7) milijarde tolarjev škode, kar predstavlja 77,8 % (64,5 %) celotne škode, povzročene s policiji znano kriminaliteto.

GRAFIKON 8: Kazniva dejanja in povzročena škoda v letu 1996

Največ škode so povzročila kazniva dejanja poslovne goljufije (6,1 milijarde tolarjev), zlorabe položaja ali pravic (3,2 milijarde tolarjev) in davčne zatajitve (3,0 milijarde tolarjev).

Policija je z lastno dejavnostjo odkrila 2.067 (1.853) gospodarskih kaznivih dejanj ali 41,6 (44,5) %. Oškodovanci (fizične osebe, podjetja in druge pravne osebe) so jih odkrili 2.350 (1.689) ali 47,2 (40,6) %, državni organi (pravosodni in upravni organi, agencija za plačilni promet, inšpekcija in carina) 294 (299) ali 5,9 (7,2) %, drugi subjekti (neoškodovane fizične in pravne osebe) pa 265 (321) ali 5,3 (7,7) %.

Leta 1996 so policisti in kriminalisti ovadili zaradi gospodarskih kaznivih dejanj 6.305 (4.528) osumljencev, med njimi 1.046 (691) direktorjev v javnem in zasebnem sektorju, 587 (439) komercialnih in trgovskih delavcev, 249 (187) gostinskih delavcev, 127 (115) finančno - knjigovodskih delavcev itd.

Pri odkrivanju in preiskovanju gospodarskih kaznivih dejanj so kriminalisti namenili posebno pozornost kaznivim dejanjem, storjenim pri lastninskem preoblikovanju podjetij, organiziranim oblikam gospodarskega kriminala, poslovnim goljufijam, zlorabam in korupciji v državnih organih ter davčnim zatajitvam. Kriminalistična služba se je že začela intenzivno ukvarjati s prvimi primeri zlorab avtorskih pravic, računalniškega piratstva in pranja denarja.

Prioriteto dela kriminalistične službe na področju gospodarske kriminalitete že nekaj let predstavlja spremljanje in odkrivanje nezakonitosti pri procesu

lastninskega preoblikovanja družbenih podjetij. V okviru kriminalistične službe deluje posebna projektna skupina, ki analizira prejeta revizijska poročila Agencije RS za revidiranje lastninskega preoblikovanja in jih nato posreduje pristojnim enotam kriminalistične službe na regionalni ravni, ki ugotavljajo, ali obstajajo razlogi za sum storitve kaznivih

pred sprejemom Zakona o lastninskem preoblikovanju podjetij in 379 ovadb po sprejemu omenjenega zakona. Osumljenci so oškodovali družbeno premoženje zlasti z ustanavljanjem t.i. by-pass podjetij, izplačevanjem previsokih regresov, sklepanjem škodljivih pogodb, neutemeljenimi odpisi terjatev in prenizkimi najemninami. V letu 1996 so

TABELA 10: Struktura gospodarske kriminalitete (1995 - 1996)

skupine kaznivih dejanj	Število k.d.		porast /upad (v %)	Št. osumljencev		Škoda (v milijonih SIT)	
	1995	1996		1995	1996	1995	1996
KD zoper upravljanje družbenih sredstev	110	80	-27,27	130	100	2.069,43	2.224,87
KD zoper človekove pravice in svoboščine	17	8	-52,94	18	8	4,32	35,61
KD zoper volilno pravico in volitve	1	0	-	1	0	0	0
KD zoper delovno razmerje	89	121	35,96	89	125	17,47	53,83
KD zoper premoženje	1.890	2.478	31,11	2.175	3.607	2.062,02	6.142,30
KD zoper gospodarstvo	1.830	2.112	15,41	1.838	2.252	4.349,37	9.214,21
KD zoper javni red in mir	13	7	-46,15	14	13	0	0
KD zoper pravni promet	47	63	34,04	53	78	4,80	0
KD zopre uradno dolžnost in javna pooblastila	131	95	-27,48	170	107	174,37	705,89
KD zoper pravosodje	2	1	-50,00	2	1	0	0
KD zoper okolje, prostor in naravne dobrine	31	10	-67,74	37	13	16,92	18,39
KD zoper varnost RS	1	1	0,00	1	1	0	0

dejanj. Kriminalistična služba je pričela z obravnavanjem sumov kaznivih dejanj pri lastninjenju v začetku leta 1990 in je do leta 1997 podala državnim tožilstvom že 437 kazenskih ovadb, od tega 58 ovadb

kriminalisti, na podlagi 135 prejetih revizijskih zapisnikov, podali 123 kazenskih ovadb, v katerih so ovadili skupno 161 osumljencev zaradi utemeljenega suma storitve 196 različnih kaznivih

TABELA 11: Subjekti odkrivanja gospodarske kriminalitete (1995 - 1996)

subjekt odkrivanja	1995		1996	
	Št. KD	%	Št. KD	%
Lastna dejavnost policije	1.853	44,52	2.067	41,54
Oškodovane fizične osebe	658	15,81	1.239	24,90
Oškod. podjetja idr. pravne osebe	1.031	24,77	1.111	22,33
Neošk. osebe, podjetja idr. pravne	282	6,78	217	4,36
Pravosodni organi	142	3,41	121	2,43
Agencija za plač. promet	126	3,03	107	2,15
Inšpekcije	9	0,22	39	0,78
Upravni organi	19	0,46	21	0,42
Carinska služba	3	0,07	6	0,12
Ostali subjekti	39	0,94	48	0,96
Skupaj	4.162	100,00	4.976	100,00

dejanj, največ zaradi zlorab položaja ali pravic, nevestnega gospodarjenja in sklenitve škodljive pogodbe. Skupna škoda je v letu 1996 znašala 4,3 milijarde tolarjev.

Čedalje pomembnejši segment gospodarske kriminalitete postajajo poslovne goljufije, katerih število že nekaj let narašča. Leta 1996 so kriminalisti obravnavali kar 2.455 (1.886) poslovnih goljufij ali za 30,2 % več kot leto prej. V strukturi gospodarske kriminalitete tvorijo poslovne goljufije že skoraj polovico vseh kaznivih dejanj. Največ je bilo goljufij podjetniško-poslovnega tipa, sledijo pa jim kreditne in zavarovalniške goljufije. Njihovi storilci so zelo dobro organizirani, njihovo delovanje pa je imelo tudi mednarodne razsežnosti. S poslovnimi goljufijami so bile pogosto oškodovane tudi banke in trgovine. Osumljenci so si s ponarejeno osebno in poslovno dokumentacijo v bankah pridobili kredite, ki jih niso vračali. Podobno so goljufali trgovce, ki so jim na podlagi ponarejene dokumentacije izdali blago, ki ga niso plačali.

(od 77 na 111 ali za 44,2 %). Kriminalisti so se pogosto srečevali z utajami prometnega davka. Dobro premišljene in dogovorjene so bile utaje prometnega davka, ko so si podjetja med seboj fiktivno prodajala blago, ki ga je spremljala ponarejena dokumentacija, in sicer z namenom, da prikrijejo končnega kupca in s tem davčnega zavezanca, ki mu je bilo blago resnično prodano. Davčni zavezanci so prometne davke utajevali tudi na ta način, da so prikazali fiktivni izvoz blaga, dejansko pa so ga prodali na domačem trgu. Pri pridobitvi fiktivne izvozne dokumentacije so jim v nekaterih primerih pomagali tudi uslužbenci carine in špediterji.

Na gibanje celotne gospodarske kriminalitete je vplivalo tudi večje število kaznivih dejanj ponareditve ali uničenja poslovnih listin (porast od 219 na 344 ali za 57,1 %) in ponarejanja in uporabe ponarejenih vrednotnic ali vrednostnih papirjev (porast od 886 na 976 ali za 10,2 %). V primerjavi s predhodnim letom pa je po drugi strani upadlo število kaznivih dejanj izdaje nekritega čeka in zlorabe bančne ali

TABELA 12: Število pomembnejših gospodarskih kaznivih dejanj (1995 - 1996)

kaznivo dejanje	1995	1996	gibanje v %
Ponareditev ali uničenje poslovnih listin	219	344	57,08
Poneverba	117	135	15,38
Izdaja nekritega čeka in zlor. Banč. ali kred. kart.	251	214	-14,74
Zloraba uradnega položaja ali uradnih pravic	65	41	-36,92
Neupravičena uporaba	16	25	56,25
Zloraba položaja ali pravic	239	242	1,26
Davčna zatajitev	77	111	44,16
Ponareditev ali uničenje urad.list.,knjige ali spisa	18	13	-27,78
Ponarejanje	886	976	10,16
Dajanje podkupnine	31	26	16,13
Zloraba zaupanja	1	21	2.000,00
Oškodovanje upnikov	6	23	283,33
Hudodelsko združevanje	11	4	-63,64
Pranje denarja	2	7	250,00
Neupravičeno izkoriščanje avtorskega dela	17	7	-58,82
Poslovne goljufije	1.886	2.455	30,17

Posebna pozornost policije je bila v letu 1996 namenjena tudi odkrivanju in preiskovanju davčnih utaj. Intenzivnejša dejavnost in reforma davčnega sistema sta po mnenju kriminalistov pogojevala razmeroma visok porast tovrstnih kaznivih dejanj

kreditne kartice (od 251 na 214), zlorabe uradnega položaja ali uradnih pravic (od 65 na 41), hudodelskega združevanja (od 11 na 4) ter neupravičenega izkoriščanja avtorskega dela (od 17 na 7).

Kriminalistična služba je v letu 1996 obravnavala tudi konkretne primere utemeljenih sumov, da tuji državljani v povezavi z nekaterimi našimi poslovneži opravljajo pranje "umazanega" denarja preko naših finančnih institucij. Podala je 7 kazenskih ovadb zoper tuje in naše državljane, na podlagi katerih so sodišča blokirala denar, ki je izviral iz gospodarskih kaznivih dejanj (npr. v Kopru približno 11 milijonov DEM ter v Mariboru približno 3 milijone DEM in 180 milijonov tolarjev).

Razmeroma neurejeno poslovanje na trgu vrednostnih papirjev je omogočalo različne zlorabe v borzno posredniških hišah s preprodajo vrednostnih papirjev zunaj organiziranega borznega trga. Kriminalistična služba je obravnavala primer suma "insajderstva" oziroma izdajanja pomembnih notranjih informacij. Poleg tega se je srečevala tudi z zlorabami in organiziranimi goljufijami v igralnicah, zlorabami državnih finančnih sredstev, fiktivnimi tujimi vlaganji v slovenska podjetja, organiziranimi oblikami tiho-tapstva cigaret, alkohola, sladkorja in drugega komercialno zanimivega blaga, pri čemer so kriminalisti ovadili tudi 5 carinikov, itd.

V Sloveniji prihaja tudi do vedno več zlorab na področju avtorskih pravic oz. do avdio, video in računalniškega piratstva. Kriminalistična služba je v letu 1996 podala več tovrstnih kazenskih ovadb, med katerimi izstopata primera neupravičene reprodukcije in distribucije avdio kaset in CD plošč v Ljubljani (nad 6.000 kosov) ter nezakonitega reproduciranja računalniških programov v Mariboru (zaseženih preko 2.000 CD romov s piratskimi računalniškimi programi).

LITERATURA:

1. Kriminaliteta v Sloveniji (varnostna ocena). MNZ RS, Uprava kriminalistične službe, Ljubljana (oktober 1996).
2. Lukan A.: Policijske statistike evropskih držav. Projekt "AKOV", MNZ RS, Ljubljana (januar 1997).
3. Poročilo o delu kriminalistične službe in kriminaliteti v letu 1996. MNZ RS, Uprava kriminalistične službe, Ljubljana (februar 1997).
4. Poročilo o delu policije v letu 1996. MNZ RS, Ljubljana (april 1997).

ŠTEVILO OBRAVNAVANIH KAZNIVIH DEJANJ (1994-1996)

ZAKON - ČLEN	1994	1995	1996
CARINSKI ZAKON	5	.	.
R-103 SPOLNAP.NA OSMLAJŠO OD 14 L	.	.	1
R-125 POSTREZBA MLADOLETNIKOM Z ALKO.	6	.	.
R-126 HUDA KD ZOPER ČLOV. ZDRAVJE	1	.	.
R-127 NEVEŠTNO GOSPODARJENJE	24	28	26
R-128 POVZROČITEV ŠTECAJA	.	.	1
R-129 NEVEŠTNO RAVNAN Z DRUŽB.PREMOŽ.	3	1	.
R-130 SKLENITEV ŠKODLJIVE POGODBE	36	34	29
R-132 ZLOABA POOBLASTIL	53	44	22
R-139 RAZSIPNIŠNA ŠKODO DRUŽB. PREM.	3	3	2
R-140 OSKODOVANJE UPNIKOV	.	.	1
R-147 NEDOVOLJENA TRGOVINA	1	.	.
R-146 NEDOVOLJENO POSOJANJE DENARJA	13	.	.
R-149 NEDOVOLJ.RAZPOLAGANJE S STAN.	2	.	.
R-158 GOZDNA TATVINA	381	6	.
R-203 NEZAKO.OPROSTITVEV OBV.PLAČILA	10	.	.
R-227 NEIZPOLNITEV UKAZA ZA RAZID	4	.	.
R-234 IGFANJE NA SREČO	86	.	.
R-247 HUDA KD ZOPER SPLVARNOST	40	.	.
R-255 HUDA KD ZOPER VARNOST JAV.PROMETA	1	.	.
Z-223 TATVINA OROŽJA,DELA BOJNE.SREDST...	5	.	.
Z-233 SPODKOPAVANJE BOJNE MORALE	1	.	.
ZAKON O PROMETU STRUPOV	1	.	.
127-LJUMOR	87	90	99
128-LJBOJ NA MAH	1	1	1
129-POVZROČITEV SMRTI IZ MALOMARNOST	9	5	2
130-DETMOR	8	1	4
131-NAPELJEVANJE K SAMOMORU IN POMOC	.	4	.
132-NEDOVOLJENA PREKINITEV NOSECNOST	.	2	1
133-LAHKA TELESNA POSKODBA	518	1.026	970
134-HUDA TELESNA POSKODBA	393	457	445
135-POSEBNO HUDA TELESNA POSKODBA	20	20	26
136-SODELOVANJE PRI PRETEPU	40	23	36
137-OGROZANJE Z NEVARNIM ORODJE PRI ...	851	473	351
138-POVZROČITEV NEVARNOSTI	2	1	3
139-ZAFUSTITEV SLABOTNE OSEBE	1	1	2
140-OPUSTITEV POMOCI	6	3	3
141-KRŠITEV ENAKOPRAVNOSTI	1	.	.
142-PRISILJENJE	2	22	14
143-PROTIPRAVEN ODVZEM PROSTOSTI	85	67	83
144-UGRABITEV	10	4	8
145-OGROZANJE VARNOSTI	107	466	631
146-GRDO RAVNANJE	.	71	137
147-NEUPRAVIČENA OSEBNA PREISKAVA	.	8	4
148-NEUPRAVIČENO PRISLUŠKOVANJE IN ZV. S.	.	1	4
149-NEUPRAVIČENO SUKOVNO SNEMANJE	.	2	6
150-KRŠITEV TAJNOSTI OBČIL	1	11	2
152-KRŠITEV NEDOTAKLJIVOSTI STANOVANJA	672	381	385
153-NEUPRAVIČENA IZDAJA POKLJONE SKRIVN.	.	.	2
154-ZLOABA OSEBNIH PODATKOV	.	1	.
155-KRŠITEV PRAVICE DO PRITOŽBE	2	1	.
157-PREPREČITEV TISKANJA IN ODDAJANJA	.	.	1
158-KRŠITEV AVTORSKE PRAVICE	.	.	1
159-NEUPRAVIČENO IZKORISČANJE AVTORS. D.	.	17	7
163-ZLOABA VOLILNE PRAVICE	.	1	.
169-RAZZALITEV	24	22	16
170-OBREKOVANJE	4	4	2
171-ZALJIVA OBDOLEŽITEV	6	5	10
174-SRAMOTITEV REPUBLIKE SLOVENIJE	1	.	1
178-POSEBNE DOLOČBE O PREGONU	2	2	1
180-POSILSTVO	79	83	68
181-SPOLNO NASILJE	32	28	24
182-SPOLNA ZLOABA SLABOTNE OSEBE	9	12	13
183-SPOLNI NAPAD NA OTROKA	102	89	88
184-KRŠITEV SPOLNE NEDOTAKLJIVOSTI Z ZL...	18	25	11
185-ZVODNIŠTVO	6	6	10
186-POSREDOVANJE PRI PROSTITUCIJI	10	25	29
187-PRIKAZOVANJE IN IZDELAVA PORNOGR. GR.	3	7	8
189-OPUSTITEV ZDRAVSTVENE POMOCI	1	.	.
190-MALOMARNO ZDRAVLJENJE	.	2	.
193-PROIZVODNJA IN PROMET ŠKODLJIVIH SR...	1	.	.
194-PROIZVODNJA IN PROMET ZDRAVSTVENO ...	1	1	.

ZAKON - ČLEN	1994	1995	1996
195-NEVESTNO PREGLEDOVANJE MESA ZA PR.		1	1
196-NEUPRAVIČENA PROIZV. IN PROMET MAMIL	261	310	452
197-OMOGOČANJE UŽIVANJA MAMIL	146	143	223
200-ODVZEM MLADOLETNE OSEBE	13	62	18
201-ZANEMARJANJE MLADOLETNE OSEBE IN ...	71	95	108
202-KRŠITEV DRUŽINSKIH OBVEZNOSTI		3	3
203-IZMIKANJE PLAČEVANJU PREŽIVNINE	76	96	125
205-KRŠITEV TEMELJNIH PRAVIC DELAVCEV	23	68	68
206-KRŠITEV PRAVIC PRI ZAPOSLOVANJU		1	1
208-OGROŽANJE VARNOSTI PRI DELU		19	21
209-KRŠITEV PRAVIC IZ SOCIALNEGA ZAVAROV.	11	19	52
210-ZLORABA PRAVIC IZ SOCIALNEGA ZAVAROV.	4	1	
211-TATVINA	13.219	9.200	9.068
212-VELIKA TATVINA	12.112	10.792	8.624
213-ROP	275	292	507
214-ROPARSKA TATVINA	19	35	26
215-ZATAJITEV	92	227	227
216-ODVZEM MOTORNEGA VOZILA	854	711	612
217-GOLJUFJA	4.088	3.664	4.143
218-IZSILJEVANJE	269	281	206
219-ODERUSTVO	6	1	4
220-ZLORABA ZAUPANJA	6	3	25
221-PRIKRIVANJE	1.275	776	913
222-NEDOVOLJEN IZVOZ IN UVOZ STVARI, ...		3	2
223-POŠKODOVANJE ALI UNIČENJE STVARI, ...	7	13	10
224-POŠKODOVANJE TUJE STVARI	1.558	1.932	1.637
225-POŠKODOVANJE RAČUNALNIŠKIH PODATK...		3	2
226-POŽIG	53	61	64
227-POŠKODOVANJE STANOVANJSKIH IN POS...	2	16	1
228-NEZAKONITA VSELITEV	79	60	39
229-OSKODOVANJE TUJIH PRAVIC	16	22	13
230-PREGON, KADAR JE STORILEC V BLIŽNJ...		1	
232-LAZNI STEČAJ		2	
233-POVZROČITEV STEČAJA Z NEVESTIN.GOSP...		1	3
234-OSKODOVANJE UPNIKOV	8	6	23
235-PRESLEPITEV PRI PRIDOBITVI POSOJIL...		2	5
236-PRESLEPITEV PRI POSLOVANJU Z VR. P.			1
237-PRESLEPITEV KUPCEV		3	5
238-NEUPRAVIČENA UPORABA TUJE FIRME, ...	1	3	2
240-PONAREJTEV ALI UNIČENJE POSLOVNIH L.	107	219	344
241-IZDAJA IN NEUPRAVIČENA PRIDOBITEV PO...		2	4
242-VDOR V RAČUNALNIŠKI SISTEM			2
244-ZLORABA POLOŽAJA ALI PRAVIC	340	239	242
245-PONEVERBA	110	117	135
246-NEUPRAVIČENA UPORABA	15	16	25
247-NEUPRAVIČENO SPREJEMANJE DARIL	9	1	3
248-NEUPRAVIČENO DAJANJE DARIL	4	1	2
249-PONAREJANJE DENARJA	481	293	395
250-PONAREJANJE IN UPORABA PON. VREDN...	903	886	976
251-IZDELAVA, PRIDOBITEV IN ODTUITEV PRI...			2
252-PRANJE DENARJA		2	7
253-IZDAJA NEKRITEGA ČEKA IN ZLORABA B...	181	251	214
254-DAVČNA ZATAJITEV	120	77	111
255-TIHOTAPSTVO		3	9
256-PONAREJANJE LISTIN	1.082	1.497	1.512
257-POSEBNI PRIMERI PONAREJANJA LISTIN	6	35	18
258-OVERITEV LAŽNE VSEBINE	142	177	171
259-IZDAJA IN UPORABA LAŽNEGA ZDRAVN...		3	
260-PONAREJANJE ZNAMENJ ZA ZAZNAMOV...		1	2
261-ZLORABA URADNEGA POLOŽAJA ALI UR. PR.	65	65	41
262-NEVESTNO DELO V SLUŽBI	9	5	2
263-PONEVERBA V SLUŽBI		4	8
264-NEUPRAVIČENA UPORABA V SLUŽBI		4	1
265-PONAREJTEV ALI UNIČENJE URADNE LIST...	21	18	13
266-IZDAJA URADNE TAJNOSTI	6	1	1
267-JEMANJE PODKUPNINE	10	2	1

ZAKON - ČLEN	1994	1995	1996
268-DAJANJE PODKUPNINE	32	31	26
269-NEZAKONITO POSREDOVANJE		1	2
270-KRŠITEV CLOVESKEGA DOSTOJANST.Z ZLO.	5	3	5
277-SAMOVOLJNA ODSTRANITEV IN BEG IZ		1	1
285-OPUSTITEV OVADBE, DA SE PRIPRAVLJ. K.D.	1		
286-OPUSTITEV OVADBE KAZNIVEGA DEJANJA ...	1	4	
287-POMOČ STORILCU PO STORITVI K.D.	11	7	5
288-KRIVA OVADBA	247	184	180
289-KRIVA IZPOVEDBA	3	11	8
290-PREPREČITEV DOKAZOVANJA	27	31	32
291-KRŠITEV TAJNOSTI POSTOPKA		1	
292-PREPREČITEV VRNITVE NA DELO	2	2	1
294-BEG OSEBE, KI JI JE VZETA PROSTOST	1	1	
296-OMOGOČANJE BEGA OSEBI, KI JI JE ODVZ...		2	2
297-HUDODELSKO ZDRUŽEVANJE	5	15	12
298-DOGOVOR ZA KAZNIVO DEJANJE	2	3	2
299-NASILNIŠTVO	432	198	114
300-ZBUJANJE NARODNOSTNEGA, RASNEGA ...	1	1	
301-SODELOVANJE V SKUPINI, KI STORI K.D.	2	5	6
302-PREPREČITEV URADNEGA DEJANJA URAD...	225	185	150
303-NAPAD NA URADNO OSEBO, KO TA OPR...	54	61	64
304-SODELOVANJE V SKUPINI, KI PREPREČI URL.	5	2	3
305-HLUŠKANJE K UPIRANJU	1	1	
306-ODSTRANITEV ALI POŠKODOVANJE URAD...	26	12	17
307-ODVZEM ALI UNIČENJE URADNEGA PEČATA	8	2	3
308-LAZNI IZDAJANJE ZA URADNO ALI VOJ. OS.	17	22	27
309-IZDELOVANJE IN PRIDOBIVANJE OROŽJA ...	3	11	17
310-NEDOVOLJENA PROIZVODNJA IN PROMET O.	52	275	183
311-PREPOVEDAN PREHOD ČEZ DRŽ. MEJO	87	166	113
312-ZLORABA ZNAMENJ ZA POMOČ IN ZA NEV.	7	10	6
313-SAMOVLJNOST	17	36	45
314-OVIRANJE VERSKIH OBREDOV	1	1	
315-SKRUNITEV GROBA	19	25	37
316-SKRUNITEV TRUPLJA	1		1
317-POVZROČITEV SPLOŠNE NEVARNOSTI	240	251	257
318-POVZROČITEV NEVARNOSTI PRI GRADB. D.	21	13	13
320-POŠKODOVANJE ALI UNIČENJE JAVNIH N.	32	40	24
321-PREVAŽANJE ALI PRENAŠANJE RAZSTR...			1
322-ZLORABA TELEKOMUNIKACIJSKIH ZNAMENJ		2	
323-NEODVRNITEV NEVARNOSTI	1		
325-OGROŽANJE JAVNEGA PROMETA	11	1	
326-OGROŽANJE POSEBNIH VRST JAVNEGA P.		4	13
327-OGROŽANJE JAVNEGA PROMETA Z NEVAR.	13	16	11
328-NEVESTNO NADZOROVANJE JAV.PROMETA	1	4	5
329-ZAPUSTITEV POŠKODOVANCA V PROMET...	13	11	17
333-OBREMENJEVANJE IN UNIČENJE OKOLJA ...	13	8	6
334-RAZVREDNOTENJE OKOLJA Z MOTORNI V.		1	2
336-PROTIPRAVNO ODLAGANJE NEVARNIH S.		2	
337-ONESNAŽENJE PITNE VODE		2	1
338-ONESNAŽENJE ŽIVIL ALI KRME	5	1	2
339-PROTIPRAVNO ZAVZETJE NEPREMIČNIN	2	8	16
340-UNIČENJE NASADOV S ŠKODLJIVO SNOVJO	1	1	
341-UNIČEVANJE GOZDOV	7	21	4
342-MUČENJE ŽIVALI		6	10
343-NEZAKONIT LOV	49	38	65
344-NEZAKONIT RIBOLOV	1		2
345-PRENAŠANJE KUŽNIH BOLEZNI PRI ŽIVALIH	1		
347-NEVESTNA VETERINARSKA POMOČ	1		
359-IZDAJA DRŽAVNE TAJNOSTI		1	1
366-NAPAD NA VOJAŠKO OSEBO, KI OPRAVLJA			1
370-SLUŽBA V SOVRAZNIKOVIM VOJSKI	1	1	
374-VOJNO HUDODELSTVO ZOPER CIVILNO ...	1		
376-VOJNO HUDODELSTVO ZOPER VOJNE LJ.		1	
387-SPRAVLJANJE V SUŽENJSKO RAZMERJE		1	3
388-OGROŽANJE OSEB POD MEDNARODNIM V.			1
SKUPAJ	43.635	38.178	36.587

OPOMBA: Predpona R pred številko člena v rubriki "zakon - člen" pomeni stari kazenski zakon RS, predpona Z pa stari kazenski zakon SFRJ. Če pred številko člena ni predpone, to pomeni inkriminacijo po novem kazenskem zakoniku RS. Označbe in vsebina kaznivih dejanj iz leta 1994 so zaradi lažje primerjave prevedene iz stare v novo kazensko zakonodajo. Kaznivih dejanj, ki manjkajo v preglednici, policija v prikazanem obdobju ni evidentirala.

Crime in Slovenia in 1996

Staš Svetek, Head of Section for Crime Analysis, Crime Investigation Unit, Ministry of Interior of the Republic of Slovenia, Štefanova 2, 1000 Ljubljana, Slovenia.

The annual inventory of criminal offences handled has shown that criminal investigators and police officers recorded 36,587 (38,178) criminal offences in 1996 or 4.2 per cent less than the year before. They cleared up 23,943 (23,053) or (65.4 per cent) of offences and laid charges to the public prosecutors against 31,677 (29,192) suspects or 8.5 percent more than the year before. Experts estimate that the reduction of the recorded crime is a result of a lesser readiness of people to notify minor offences (i.e. to prosecute at the instigation of a victim), of the activity of an increasing number of security agencies and better technical protection of buildings and vehicles. A change in the structure of handled crimes has been continuing from the previous years. In comparison with 1995, the number of the commonest criminal offences has decreased as well as the number of petty property offences and burglaries, while the number of more serious and dangerous crimes, such as homicides, homicide attempts, simple and aggravated assaults, robberies, drug abuse, business frauds and organized crime offences has been on the increase.

In spite of a statistical reduction of handled crime, the degree of crime hazard has nevertheless increased. This is confirmed by a larger number of charged offenders, by more dangerous criminal offences and also by the consequences of criminal activity. The number of victims increased in 1996, while the harm caused amounted to 23.7 billions of tolar or 10.2 billions more than the previous year. Offenders committed criminal offences more deliberately, in a more organized way, as well as more ruthlessly and violently. In doing that, they often used firearms and explosive devices.

The Slovene police anticipated the circumstances which have had an impact on crime and adjusted the organization and investigation of crimes in time. Criminal investigators and police officers managed to clear up nearly all most serious crimes and uncovered some of the major economic malversations and organized crime groups.

Key words: crime, crime statistics, criminal offences, charged suspects, the police, Slovenia

UDC 343.3/7 (497.12) "1996"